

STANISŁAW KOZIEJ

**RYZYKA W KIEROWANIU
BEZPIECZEŃSTWEM NARODOWYM**

Tezy do dyskusji

OBSZARY STRATEGICZNEGO KIEROWANIA BEZPIECZEŃSTWEM NARODOWYM

Prace koncepcyjno-strategiczne

**Planowanie i
szkolenie
operacyjno-
strategiczne**

**Programowanie i
koordynowanie
rozwoju systemu
bezpieczeństwa
narodowego**

**Współpraca
międzynarodowa
na rzecz
bezpieczeństwa**

DOKUMENTY STRATEGICZNE

KONCEPCJE
STRATEGICZNE
DOKUMENTY

2014

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP

(przygotowana w wyniku Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego)

KONCEPCJA STRATEGICZNA NATO (2010)

KONCEPCJA STRATEGICZNA UE (2016)

Strategie (doktryny) sektorowe (np. wojskowa, przygotowana w wyniku SPO)

PLANISTYCZNE
DOKUMENTY

Planowanie operacyjne

Programowanie systemu bezpieczeństwa

2015
Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna

Wieloletni program przygotowań obronnych RP*

Plan użycia i działania Sił Zbrojnych RP

Wieloletni program rozwoju Sił Zbrojnych RP

Plany operacyjne funkcjonowania (resortu, województwa, samorządu) w czasie zagrożenia (kryzysu) i wojny

Wieloletnie programy przygotowań obronnych (resortu, województwa, samorządu)

2017???

2013/22
2017/26???

*Jego rolę spełnia obecnie Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP z 2013 r.

TEZY DO DYSKUSJI: 4 GRZECHY STRATEGICZNE

- 1. Zatrzymanie cyklu planowania i szkolenia operacyjno-strategicznego**
- 2. Zaniechanie uruchomienia nowego cyklu strategicznego**
- 3. Zakłócenie współpracy międzynarodowej na rzecz bezpieczeństwa**
- 4. Chaos w programowaniu rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego**

PLANOWANIE OPERACYJNO-STRATEGICZNE

Nastąpiło zatrzymanie/przerwanie cyklu planowania i szkolenia operacyjno-strategicznego:

- **Brak wdrożenia Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej: zatwierdzona przez PRP na bazie Strategii Bezpieczeństwa Narodowego, z uwzględnieniem wniosków z wojny rosyjsko-ukraińskiej** <https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/6905,Szef-BBN-dla-PAP-Dyrektywa-obronna-najwazniejszym-dokumentem-wykonawczym-do-Stra.html>
- **Nie opracowano wynikających z PSDO planów operacyjnych funkcjonowania struktur państwa w czasie zagrożenia/kryzysu i wojny. Plany te powinny być zweryfikowane w ćwiczeniu KIEROWNICTWO, następnie uzgodnione z MON i zatwierdzone przez PRM. Stanowią fundament działania państwa w razie zagrożenia i wojny. Ich brak – to ogromne ryzyko**
- **Nie przeprowadzono gier i ćwiczeń w ramach systemowego ćwiczenia typu KRAJ15/16 (jego plan został zatwierdzony przez PRP w sierpniu 2015: <https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/6942,Szef-BBN-dla-PAP-ws-cwiczen-systemu-obronnego-pk-quotKrajquot.html>). Ryzyko rodzi zwłaszcza zaniechanie przećwiczenia Systemu kierowania obroną państwa, a w szczególności działania Naczelnego Dowódcy w razie wojny**

PRACE KONCEPCYJNO-STRATEGICZNE

Zaniechanie uruchomienia nowego cyklu strategicznego:

- Zaniechanie uruchomienia drugiego Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego (zamiast niego jest autonomiczny SPO) i nowelizacji Strategii BN. Projekt IISPBN był przygotowany w BBN <http://koziej.pl/wp-content/uploads/2015/10/Opcje-II-SPBN.pdf>
- Odejście od otwartej formuły strategicznych debat nt. bezpieczeństwa udziałem przedstawicieli różnych instytucji, środowisk i opcji politycznych (*Strategiczne Forum Bezpieczeństwa w BBN*)
- Zamrożenie prac nad projektem doktryny bezpieczeństwa informacyjnego. Dzisiaj, w hybrydowej zimnej wojnie, to fundamentalnie ważna dziedzina bezpieczeństwa. Projekt jest od roku w BBN: [http://koziej.pl/wp-content/uploads/2015/09/Projekt Doktryny Bezpieczenstwa Informacyjnego RP.pdf](http://koziej.pl/wp-content/uploads/2015/09/Projekt_Doktryny_Bezpieczenstwa_Informacyjnego_RP.pdf)
- Porzucenie prac nad systemem strategicznej odporności kraju na agresję. Jej wagę podkreślił ostatni szczyt NATO w Warszawie. Koncepcja jest w BBN od 2014 r.: <https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/strategicznaodpornosc.pdf>

MIĘDZYNARODOWE FILARY BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

Zakłócenie współpracy międzynarodowej na rzecz bezpieczeństwa:

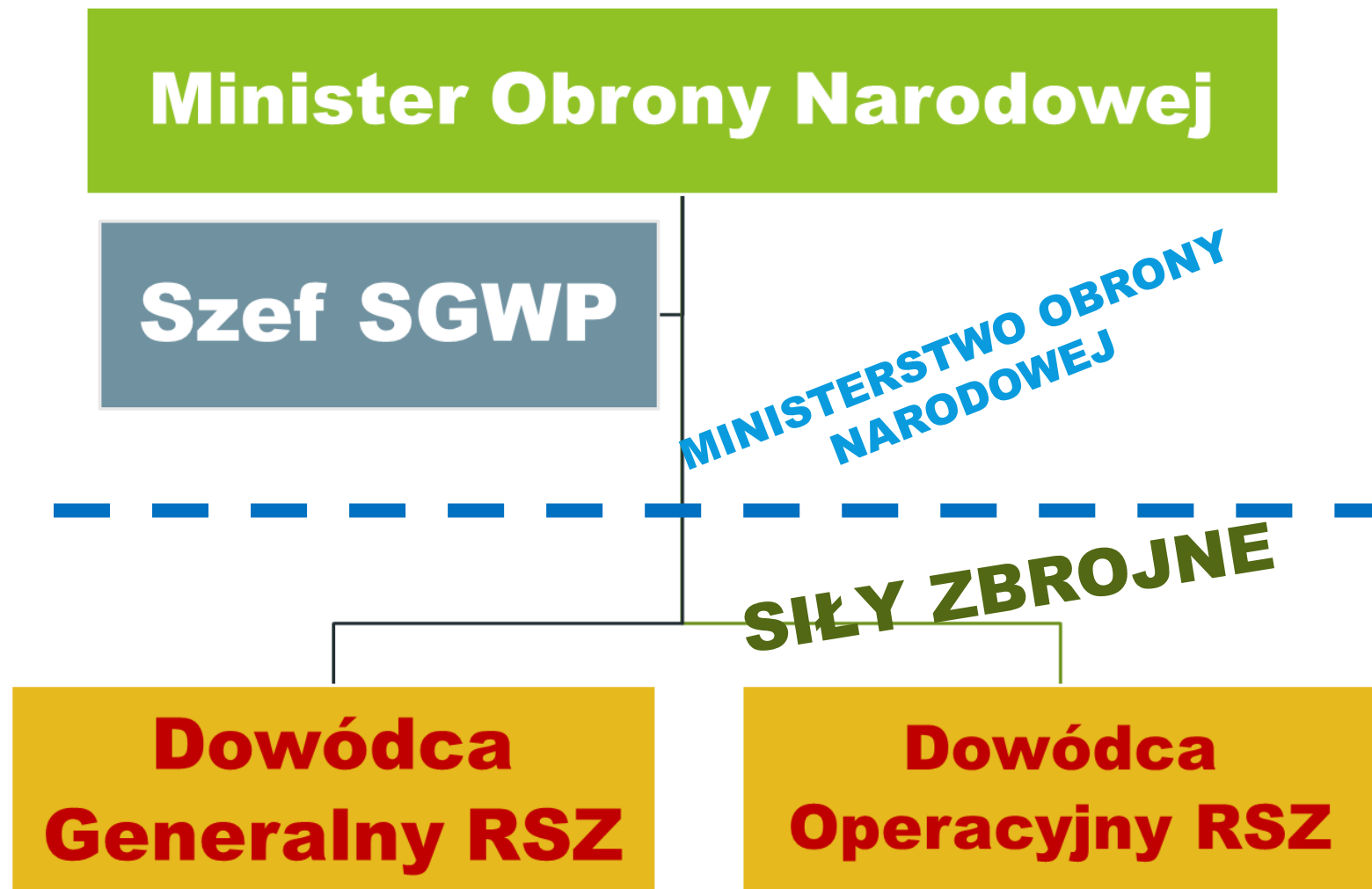
- **Konfliktowanie się z sojusznikami: niefortunne wypowiedzi wobec USA i Francji**
- **Utrata wiarygodności MON: wypowiedzi o zerowych zdolnościach SZ, wtargnięcie siłowe do Centrum Kontrwywiadu NATO, fałszywa info o Mistralach ...**
- **Porzucenie rozpoczętej przez BBN formuły spotkań doradców ds. bezpieczeństwa państw UE (nieformalna „Rada Bezpieczeństwa UE”): utrata dobrego forum do promowania własnego myślenia o bezpieczeństwie w ramach UE**
- **Plus za kontynuację polityki w NATO dotyczącej wzmocnienia wschodniej flanki**

PROGRAMOWANIE ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO, W TYM SIŁ ZBROJNYCH

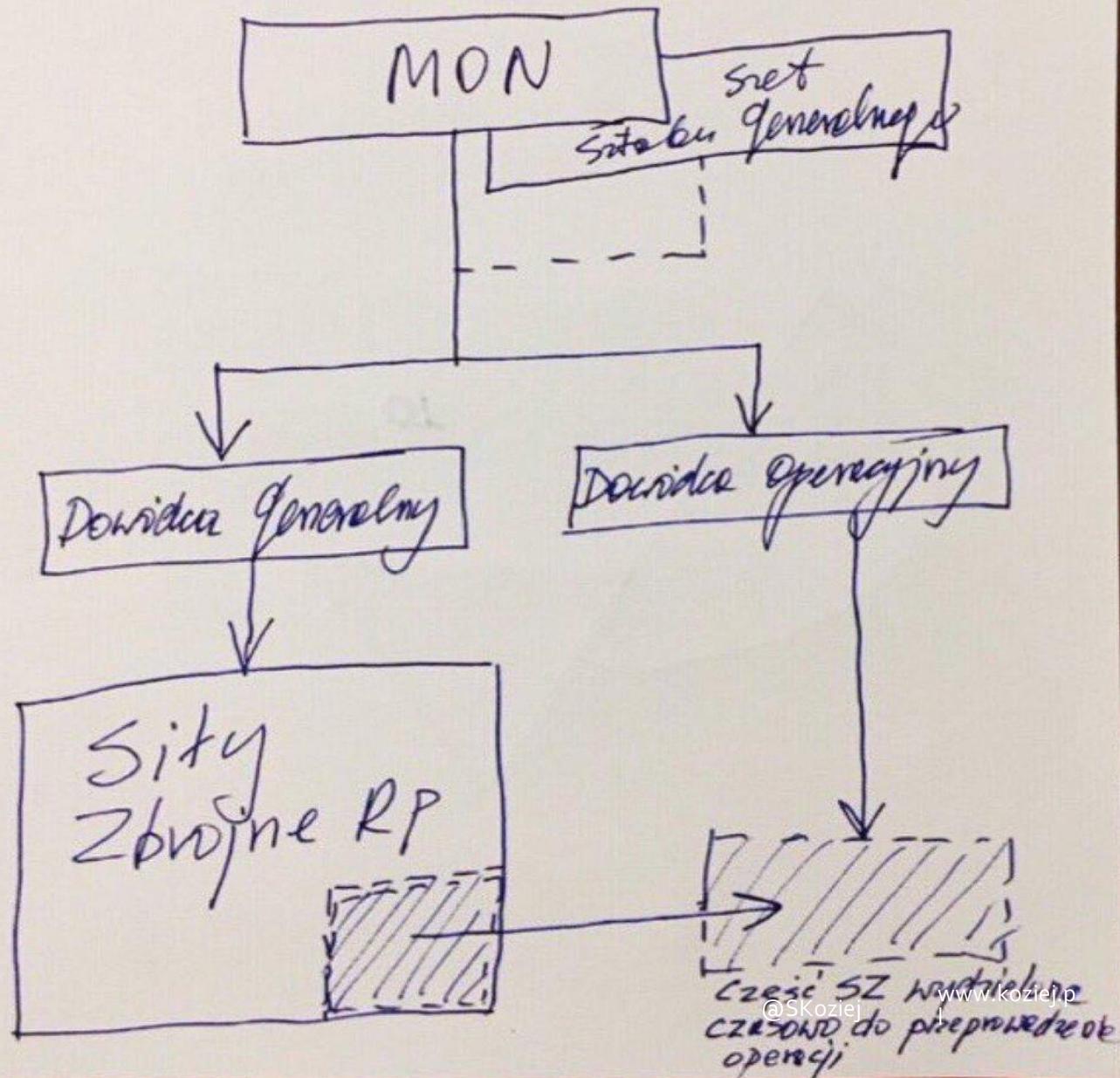
Występuje chaos w programowaniu rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego:

- Brak nowelizacji Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego (z 2013 r.) oraz resortowych, wojewódzkich i samorządowych programów pozamilitarnych przygotowań obronnych
- Brak Programu Rozwoju SZ na lata 2017-26 (tylko korekta PMT do 2022). PRP w sierpniu 2015 r. wydał postanowienie o Głównych Kierunkach Rozwoju SZ („3.fala modernizacji technicznej”)
- Niestrategiczna realizacja priorytetowych programów modernizacyjnych (obrona p/rakietowa, śmigłowce). Zaniechanie realizacji Narodowego Programu Systemów Bezzałogowych. **Plus za samoloty dla VIP**
- „Zgubienie” reformy NSR w kontrowersyjnej koncepcji tworzenia OT oraz reformy szkolnictwa wojskowego (kuriozum – utworzenie ASzWoj)
- Ryzykowne plany „kotrreformy” systemu kierowania obroną państwa i dowodzenia SZ (rola szefa SGWP, Dowództwa Generalnego)

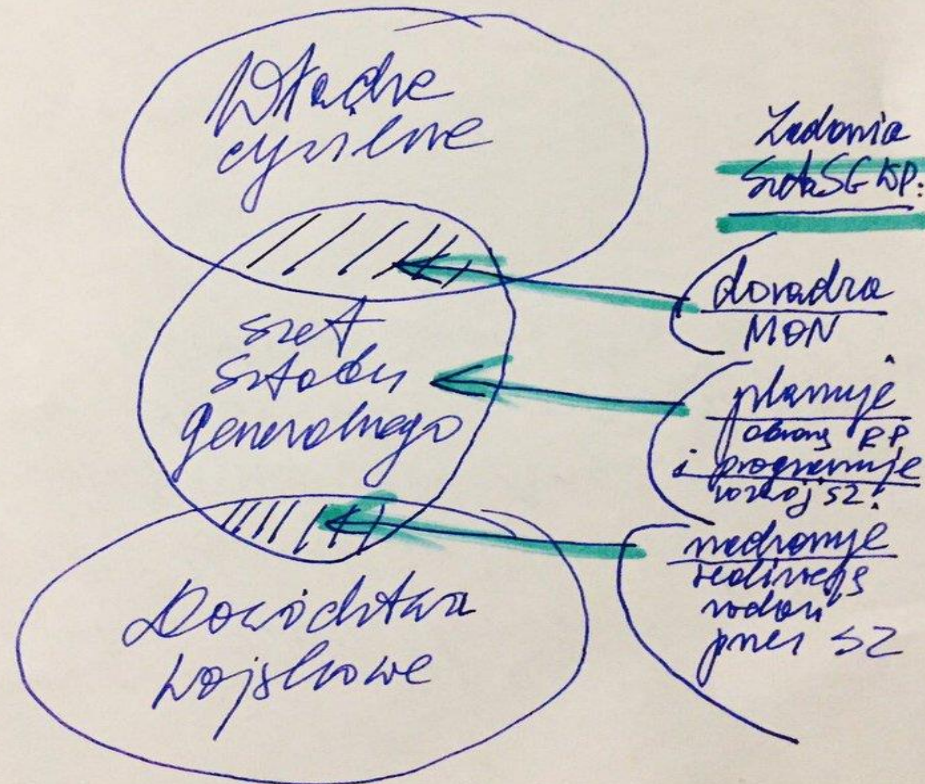
IDEOWY SCHEMAT SYSTEMU KIEROWANIA I DOWODZENIA SZ

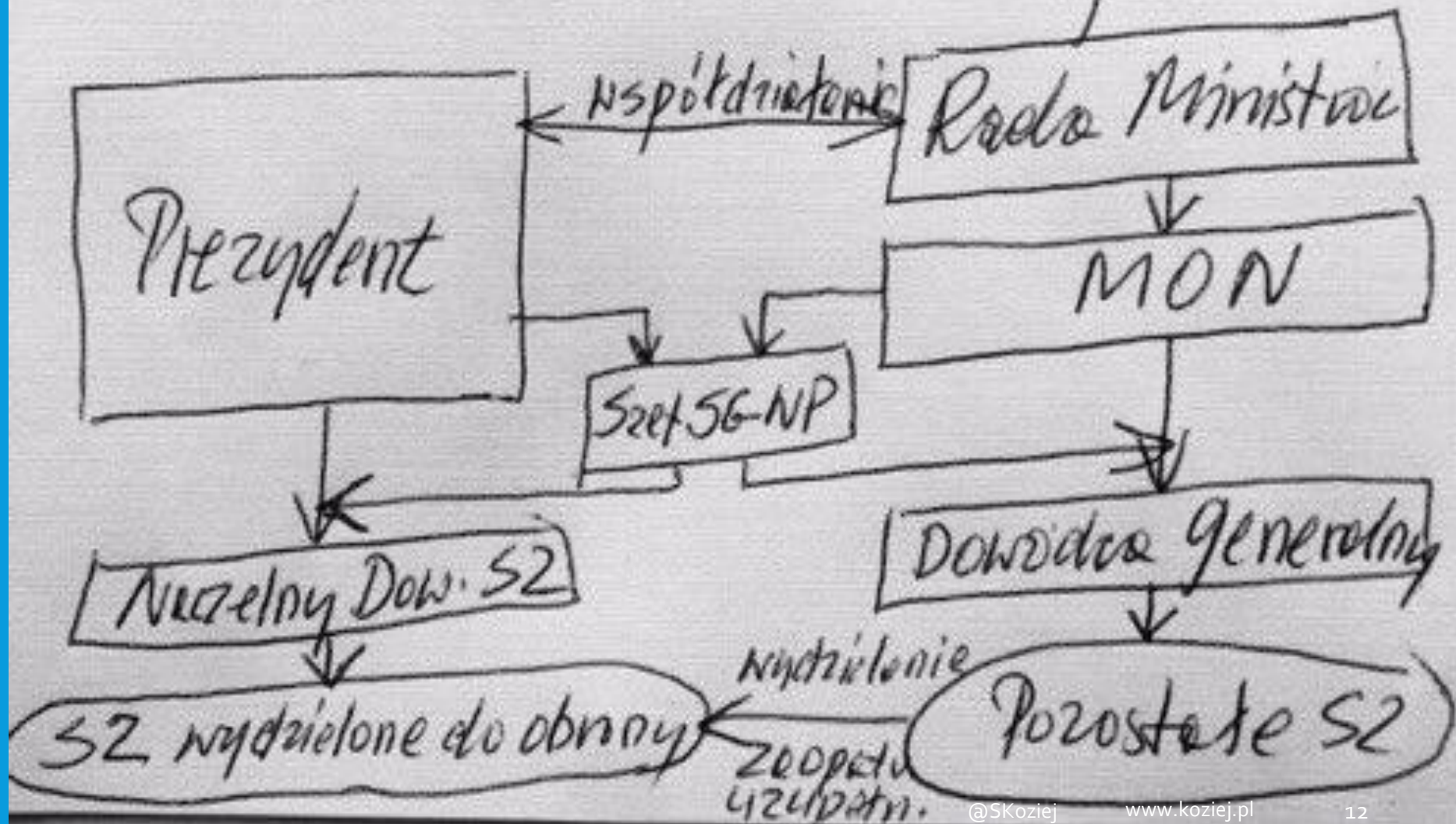
Kierownictwo i dowodzenie SZ

Sztab Sztabu Generalnego
jest „szeregiem” między
Wzrostami cywilnymi
a dowódcami wojskowymi
(tak w czynn. „P”, „J”, „W”)

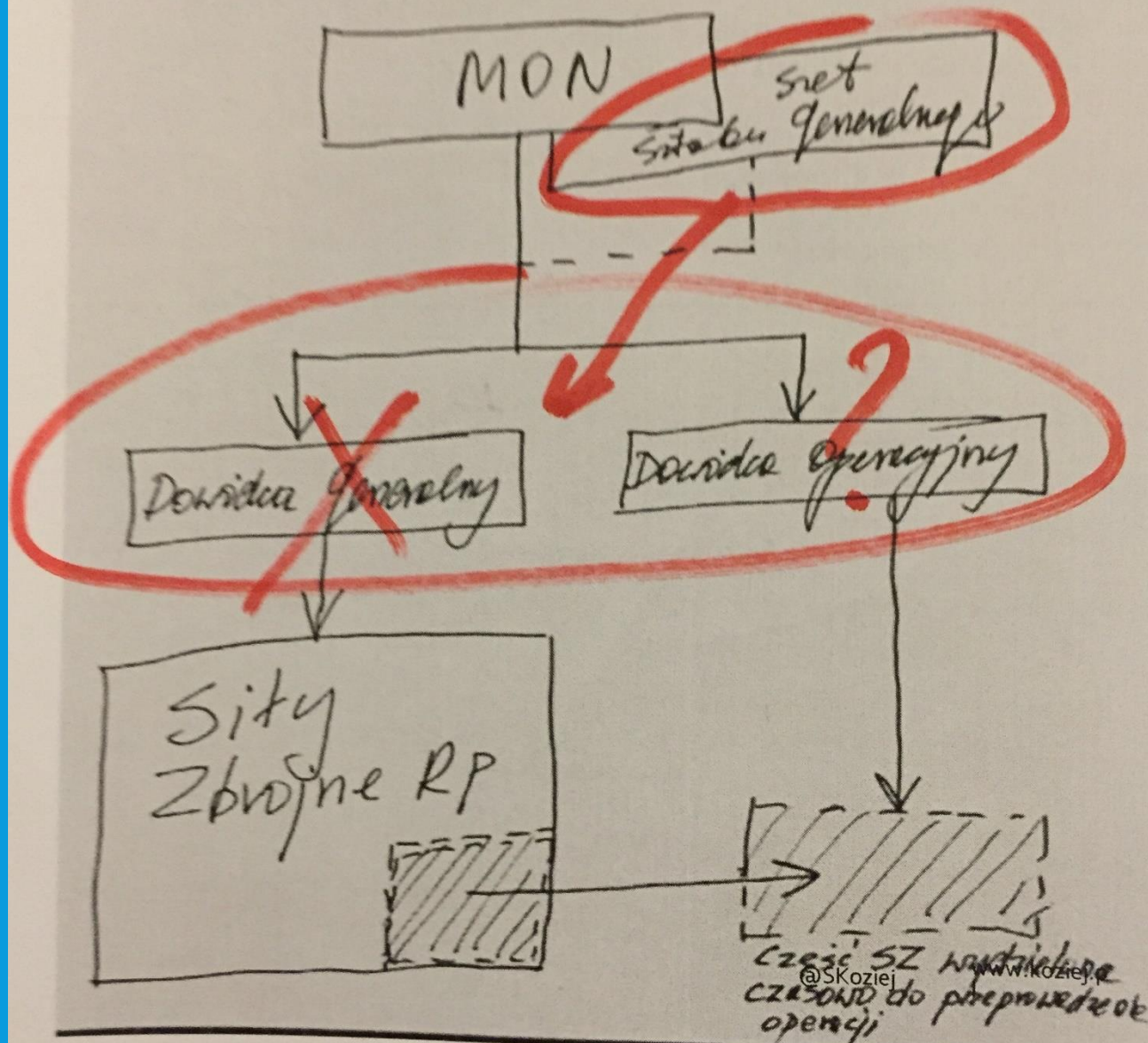

Kierownictwo obrony państwa

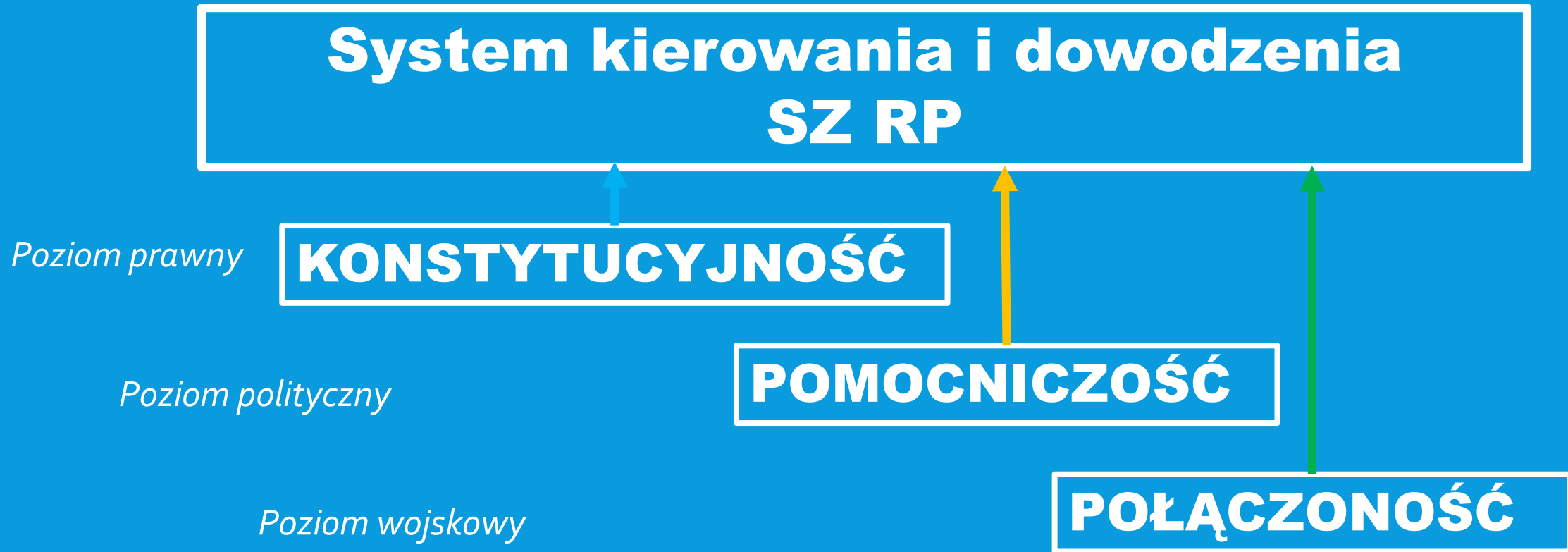

Kontraktforma

Kierownictwo i doordzenie SZ

ZASADY I WYMAGANIA WOBEC BUDOWY SYSTEMU KIEROWANIA (*POLITYCZNEGO*) I DOWODZENIA (*WOJSKOWEGO*) SIŁAMI ZBROJNYMI RP (SKID SZ)

KONSTYTUCYJNOŚĆ

Konstytucja, zwłaszcza art. 26, 134, 136, ustanawia następujące fundamenty systemu kierowania i dowodzenia SZ RP:

- 1) trzy konstytucyjne zadania SZ: ochrona niepodległości państwa, niepodzielności jego terytorium oraz bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic;**
- 2) neutralność polityczną SZ oraz **cywilną i demokratyczną kontrolę** nad nimi;**
- 3) zwierzchnictwo PRP (w czasie pokoju za pośrednictwem MON) nad SZ, w tym kompetencje do decyzji (na wniosek Premiera) o mobilizacji i użyciu SZ do obrony RP;**
- 4) skład **najwyższych organów wojskowych**: szef Sztabu Generalnego WP i dowódcy wojskowi, tzn. dowódcy RSZ oraz – na czas wojny – Naczelny Dowódca SZ, którego kompetencje określa się na poziomie ustawowym (*zwraca uwagę odrębne potraktowanie przez Konstytucję funkcji szefa SGWP i funkcji dowódców wojskowych*)**

POMOCNICZOŚĆ

1. Aby kompetentnie realizować konstytucyjną zasadę cywilnej kontroli nad SZ (zwierzchnictwo Prezydenta, kierowanie całokształtem działalności SZ przez MON), cywilne (polityczne) władze państwa (PRP, RM, MON) muszą mieć fachowy (strategiczny) **organ pomocniczy**
2. Konstytucyjne wyodrębnienie szefa SGWP od najwyższych dowódców wojskowych oraz wielowiekowa praktyka polityczno-wojskowego kierowania SZ wskazują, że organem tym powinien być **szef Sztabu Generalnego WP**
3. Sztab Generalny WP z kompetencjami doradztwa dla MON/PRP, planowania obrony państwa i programowania rozwoju SZ oraz nadzoru nad realizacją przez najwyższe dowództwa wojskowe zadań stawianych przez zwierzchników politycznych – jest **zwornikiem (łącznikiem)** politycznego/cywilnego zwierzchnictwa z wojskowym dowodzeniem w **jeden spójny system kierowania polityczno-wojskowego siłami zbrojnymi.**

POŁĄCZONOŚĆ

1. Współczesne właściwości konfliktów zbrojnych już od wielu lat wymagają połączonego, zintegrowanego działania różnych rodzajów sił zbrojnych (**operacje połączone**). Oznacza to także potrzebę połączonego szkolenia i przygotowywania wojsk do takich operacji.
2. Obecnie w USA przygotowuje się doktrynę tzw. „**bitew/operacji wielowymiarowych**” (multi-domain battle), które w istocie są jeszcze bardziej wzmocnionymi operacjami połączonymi (uwzględniają nowe wymiary walki, np. cyber...)
3. Dla optymalizacji przygotowywania wojsk (w tym szkolenia już od najniższych szczebli) do takich działań należy maksymalnie integrować oddzielne jeszcze do niedawna rodzaje sił zbrojnych, w tym ich dowództwa (taką rolę pełni dziś **Dowództwo Generalne**)

PODSUMOWANIE: ZERWANIE CIĄGŁOŚCI STRATEGICZNEJ

W kierowaniu bezpieczeństwem narodowym w ostatnim roku można wyróżnić:

- Jedną **dobrą kontynuację**: polityka w ramach NATO na rzecz wzmocnienia wschodniej flanki. Oraz **plus za samoloty dla VIP**
- Szereg **zaniechań** na poziomie strategicznym: prace koncepcyjne, planowanie operacyjne i programowanie rozwoju
- Sporo **złych zmian** na poziomie wykonawczym: opóźnione programy modernizacji SZ, kontrowersyjny program OT, konflikty z sojusznikami
- W sumie: przeważają negatywy. Zaniechania i złe zmiany doprowadziły do **zerwania ciągłości strategicznej** w bezpieczeństwie narodowym.